

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«ЕТИКА ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ ЯК ЗАСІБ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ»

Студентки 4 курсу 16 групи
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Борисенко Анастасії
Григорівни

(підпис студента)

Науковий керівник
канд. екон. наук

Ільїна Анастасія
Олександрівна

(підпис керівника)

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

Головня Юлія
Ігорівна

(підпис гаранта)

Київ-2022

Державний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри

«01» грудня 2021 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студентові

Борисенко Анастасії Григорівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): **«ЕТИКА ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ ЯК ЗАСІБ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ»**

Затверджена наказом ректора від «26» листопада 2021 р. № 3884

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 05.06.2022

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): вивчення етики публічного службовця як засобу запобігання та протидії корупції та обґрунтування заходів щодо реалізації антикорупційної політики

Об'єкт дослідження: процес застосування публічним службовцем правил етичної поведінки як засобу запобігання та протидії корупції в Бориспільській районній державній адміністрації

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні основи державної антикорупційної політики в розрізі застосування публічним службовцем правил етичної поведінки в Бориспільській районній державній адміністрації

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОЦІНКА ПРОБЛЕМ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ЯК ЗАСОБУ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

1.1. Загальна характеристика етичних норм поведінки в Бориспільській районній державній адміністрації

1.2. Проблеми реалізації антикорупційних стандартів етичної поведінки державних службовців в Бориспільській районній державній адміністрації

РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В РОЗРІЗІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ В ОРГАНІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

2.1. Морально-етичні засоби зниження корупційних проявів в Бориспільській районній державній адміністрації

2.2. Підвищення кваліфікації державних службовців з питань запобігання та протидії корупції в Бориспільській районній державній адміністрації

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 20.11.2021	20.11.2021
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 05.01.2022	05.01.2022
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.03.2022	20.03.2022
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.04.2022	20.04.2022
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи	До 23.05.2022	23.05.2022
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 01.06.2022	01.06.2022
7	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	01-05. 06.2022	01-05. 06.2022
10	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 10.06.2022	До 10.06.2022

11	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком
----	---	-------------	-------------

6. Дата видачі завдання «01» грудня 2022 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Ільїна А.О.

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Гарант освітньої програми Головня Ю.І.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Завдання прийняв до виконання студент Борисенко А.Г.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Випускна кваліфікаційна робота написана на актуальну тему. Студенткою проаналізовано проблеми застосування правил етичної поведінки як засобу запобігання корупції в органі державної влади на прикладі Бориспільської районної державної адміністрації (далі – Бориспільська РДА). Характеризуючи правила етичної поведінки в Бориспільській РДА, студенткою визначено специфіку й місце етики в системі управління в органі публічної влади, її роль у боротьбі з корупцією та виокремлено основні цінності спрямування публічної служби в досліджуваному органі влади. Крім того, студентка проаналізувала етичні засади відносин державних службовців і громадян в Бориспільській РДА, що надало можливості визначити рівень корупційних правопорушень, а також виділити проблеми реалізації антикорупційних стандартів етичної поведінки серед працівників Бориспільської РДА. Більш того, студенткою враховано питання аспектів корупційних правопорушень в органі публічної влади, а також корупційних ризиків, пов'язаних із порушенням правил етичної поведінки з боку публічних службовців.

Проведений в роботі аналіз дозволив сформулювати заходи, спрямовані на реалізацію державної антикорупційної політики в розрізі застосування правил етичної поведінки в Бориспільській РДА. В основі цього студентка виділила морально-етичні засоби зниження корупційних проявів, спрямованих на запобігання шкідливих наслідків корупції. Також, студенткою запропоновано проведення ряду заходів щодо підвищення кваліфікації державних службовців з питань запобігання та протидії корупції в рамках внесення змін до деяких нормативно-правових актів, що містять професійні програми підвищення рівня професійної компетентності працівників Бориспільської РДА.

Значною перевагою в роботі є те, що в процесі аналізу студентка спиралася на різних науковців, що досліджували відповідну проблематику, окремі нормативно-правові акти та формулювала авторську точку зору з використанням сайту досліджуваного органу. Студентка вміє працювати з науковою літературою, робити власні дослідження та застосовувати набуті теоретичні знання з досліджуваної тематики на практичному рівні.

Зміст випускної кваліфікаційної роботи підпорядкований поставленій у роботі меті. Робота має досить логічну структуру та відповідає вимогам оформлення. Проте є також окремі недоліки. Так, у параграфі 1.1 варто було б охарактеризувати взаємовплив особливостей правил етичної поведінки в Бориспільській РДА як загальний фактор появи корупційних правопорушень. У параграфі 1.2 не був би лишнім і аналіз кількості корупційних правопорушень, елементів застосування правил етичної поведінки серед працівників Бориспільської РДА, а також обсягу виділених коштів у розробку програм підвищення кваліфікації, пов'язаних із способами запобігання та протидії корупції в Бориспільській РДА. Це надало б змогу одержати наглядну картину, що відображає проблеми реалізації антикорупційних стандартів етичної поведінки працівників Бориспільської РДА. Більш того, рис. 1.3-1.6 не відображають статистичних даних, що не надає уточнених результатів з приводу зміни статистичних показників і можливості чіткого виявлення факторів впливу на ситуацію. У параграфі 2.1 бажано було б виокремити морально-етичні засоби зниження корупційних проявів, а у параграфі 2.2 – процес підвищення кваліфікації державних службовців з питань запобігання та протидії корупції в Бориспільській РДА у вигляді окремої таблиці/рисунку. Це дозволило б наглядним прикладом виокремити авторські пропозиції щодо вдосконалення антикорупційної політики в рамках застосування правил етичної поведінки з боку працівників Бориспільської РДА.

В цілому робота відповідає встановленим вимогам, написана на науковому рівні, є авторським самостійним дослідженням, повністю розкриває обрану студенткою тему та допускається до захисту.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Головня Юлія Ігорівна

(ПІБ, підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Борисенко А.Г.

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми): Головня Юлія Ігорівна

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Наталія Леонідівна

(підпис, прізвище, ініціали)

«10» червня 2022 р.

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ОЦІНКА ПРОБЛЕМ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ЯК ЗАСОБУ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.....	6
1.1. Загальна характеристика етичних норм поведінки в Бориспільській районній державній адміністрації.....	6
1.2. Проблеми реалізації антикорупційних стандартів етичної поведінки державних службовців в Бориспільській районній державній адміністрації.....	13
РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В РОЗРІЗІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ В ОРГАНІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.....	21
2.1. Морально-етичні засоби зниження корупційних проявів в Бориспільській районній державній адміністрації.....	21
2.2. Підвищення кваліфікації державних службовців з питань запобігання та протидії корупції в Бориспільській районній державній адміністрації.....	24
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	29

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі завдяки запровадженню різноманітних інноваційних технологій з'являються потенційно нові можливості: формування доступу до інформації; створення системи «відкритих даних», візуалізації статистичних показників та проведення роботи з підвищення кваліфікації й розвитку професійних компетентностей працівників органів державної влади та місцевого самоврядування.

Встановлено, що в реалізації публічного службовця, з одного боку, значне місце займає психологічна культура особистості (сформованість етичного аспекту): наявність моральних цінностей, мотивація досягнення та реалізації потреб, що є основою формування грамотного та компетентного фахівця. З іншого боку, важливу роль відіграє реалізація змісту сформованості механізмів запобігання корупції, зокрема в органах публічної влади.

Корупція в публічному управлінні або діяльність, яка може виглядати як корупційне діяння підриває довіру громадян до органів публічної влади. Зазначимо, що від своєчасного та всебічного (на аналізі фактичних даних) аналізу положення антикорупційної діяльності в органах місцевої влади залежить подальший шлях до інтеграції та глобалізації України в межах світової спільноти. Зазначене положення й зумовлює актуальність досліджуваної нами проблематики.

Проблемам подолання корупції, а також визначення антикорупційних напрямів розвитку, в тому числі й морально-ідеологічного спрямування, приділяло увагу ряд дослідників, зокрема: Ю. С. Даниленко, А. В. Назарчук, В. В. Нонік, Н. С. Панова, І. І. Хожило та інші. Встановлено, що науковцями визначено зміст термінологічного аспекту корупції; досліджено законодавчий аспект антикорупційної діяльності, дотримання принципів та аспектів етичних засад діяльності фахівців органів публічної влади. Проте відсутні систематизовані, узагальнені дослідження з окресленого питання на прикладі певної державної

установи; порівняння особливостей організації антикорупційної діяльності на прикладі окремого органу публічної влади (оцінка позитивних та негативних тенденцій; співставлення спільних та відмінних рис діяльності тощо), що потребує подальших досліджень.

Метою роботи є вивчення етики публічного службовця як засобу запобігання та протидії корупції та обґрунтування заходів щодо реалізації антикорупційної політики.

Відповідно до окресленої мети, необхідно виконати такі **завдання**:

- надати характеристику етичних норм поведінки в Бориспільській районній державній адміністрації;
- проаналізувати проблеми реалізації антикорупційних стандартів в Бориспільській районній державній адміністрації;
- дослідити морально-етичні засоби зниження корупційних проявів в Бориспільській районній державній адміністрації;
- охарактеризувати шляхи підвищення кваліфікації державних службовців з питань запобігання та протидії корупції в Бориспільській районній державній адміністрації.

Об'єкт дослідження – процес застосування публічним службовцем правил етичної поведінки як засобу запобігання та протидії корупції в Бориспільській районній державній адміністрації.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та прикладні основи державної антикорупційної політики в розрізі застосування публічним службовцем правил етичної поведінки в Бориспільській районній державній адміністрації.

Інформаційною базою дослідження слугували наукові праці (монографії, статті, тези, збірники наукових праць тощо), закони та підзаконні нормативно-правові акти, Інтернет-джерела, зокрема сайт Бориспільської районної державної адміністрації як досліджуваного органу публічної влади.

Методологія дослідження. В процесі написання роботи було вивчено та проаналізовано наукову літературу, опрацьовано джерела з проблематики та вивчено термінологію з використанням методів систематизації, узагальнення, аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння та графічних методів.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути використані в Бориспільській районній державній адміністрації при формуванні подальшого вектору антикорупційної діяльності; пошуку нових шляхів профілактики та попередження корупції в органах публічної влади; формуванні моделі розвитку морально-етичних компетенцій публічних службовців.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел (31 найменування). Основний зміст роботи представлено на 21 сторінці комп'ютерного тексту. Робота містить 5 таблиць, 8 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ОЦІНКА ПРОБЛЕМ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ЯК ЗАСОБУ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

1.1. Загальна характеристика етичних норм поведінки в Бориспільській районній державній адміністрації

Сучасний вектор розвитку держави Україна потребує діяльності зосередженої на засадах поваги честі та гідності громадянина; дотримання законодавчих аспектів; формування вектора виходу на новий рівень міжнародної арени (з урахуванням тенденції світової глобалізації; розвитку соціально-економічного сектору; становлення національної самосвідомості тощо). На наш погляд, вагому роль відіграє процедура формування та реалізації засад професійної етики, зокрема публічних службовців (як осіб, що є «обличчям публічної влади»; осіб, що транслиують нагальну політичну ситуацію; формують усталені зв'язки «громадяни – влада», засновані на повазі, довірі, індивідуальному підході до проблеми тощо).

Відповідно до змісту поняття «етичні норми», як на це вказують у своїх дослідженнях Н. С. Панова [17, 19, с. 58] та І. І. Хожило [31], встановлено, що «як і будь-які цінності, професійна етика передбачає правила щодо того, як людина повинна поводитися з іншими людьми та установами в такому середовищі».

Проте існують певні відмінності між «цінностями» та «професійною етикою»: так, останнє поняття включає до свого змісту певний набір правил, що підлягає користуванню у певній групі людей, а не в усій спільноті. На думку деяких науковців [4, с. 50; 6, с. 113; 10; 29, с. 229], у разі реалізації професійної етики всі члени певної групи будуть використовувати однакову професійну етику, навіть якщо їхні цінності можуть бути унікальними для кожної людини. Слід враховувати й обставину, що етичні норми мають певну залежність від професійної спрямованості фахівця: так, професійна етика агента з нерухомості буде значною мірою вирізнятися від етичних аспектів і принципів діяльності медичних працівників.

Між іншим, існують і певні універсальні етичні норми поведінки, що включають ґрунтовні принципи, доречні до різних спеціальностей: чесність; надійність; лояльність; повага до інших; дотримання закону; робити добро і уникати чинити шкоду іншим; підзвітність [24, с. 25].

Важливим для розуміння змісту професійної етики є розуміння об'єкта досліджуваної проблематики, що представлено нами на рис. 1.1.

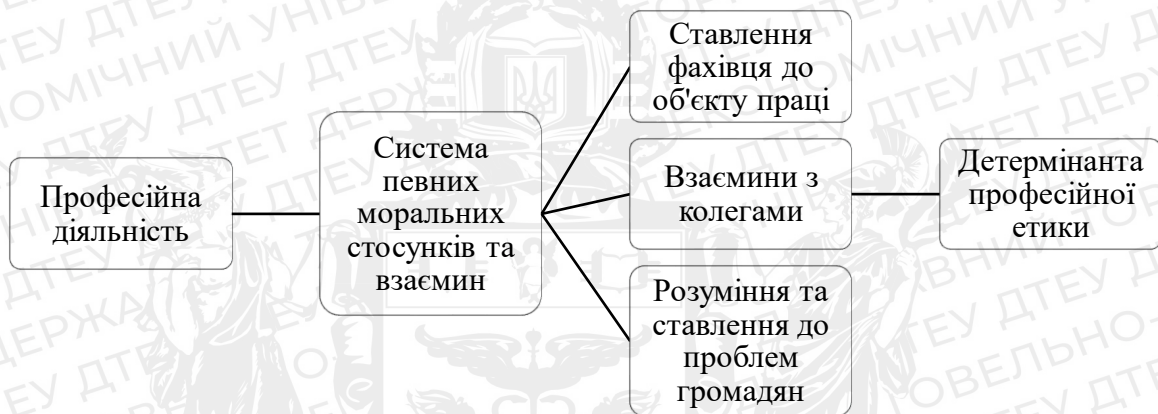

Рис. 1.1. Зображення об'єктів що представляють інтерес до вивчення професійної етики

Джерело: складено автором за інформацією [7]

Формуючи уявлення про становлення та реалізацію засад професійної етики на конкретному прикладі, ми ставимо за мету дослідити особливості на прикладі Бориспільської районної державної адміністрації (далі – Бориспільська РДА).

Бориспільська РДА була зареєстрована 21 серпня 1995 року.

Юридична адреса установи: Україна, 08300, Київська обл., місто Бориспіль, вулиця Київський Шлях, будинок 74.

Керівником Бориспільської РДА є Дяченко Руслан Олексійович.

На момент останнього оновлення даних веб-порталу установи (від 09.06.2022) стан організації – не перебуває в процесі припинення [3].

Особливості етичних норм поведінки в Бориспільській РДА регламентовані змістом «Настанов щодо етичної поведінки», що представлено нами в табл. 1.1:

Таблиця 1.1

Етичні норми поведінки в Бориспільській РДА

№ з/п	Норма	Зміст норми
1	Законність	Дотримання вимог закону, слідування змісту, засадам та принципам, закладеним в основі чинного законодавства.
2	Компетентність	Постійний інтерес та сприяння підвищення свого кваліфікаційного рівня, професійної реалізації, поваги до колег (обмін досвідом, точками зору з приводу нагальних питань) та позитивного ставлення до громадян (їх потреб, звернень тощо).
3	Неупередженість	Зниження суб'єктивності в оцінці проблематики, долучення об'єктивної точки зору з приводу проблем громадян; пошук виходу з ситуації та надання відповідей без конкретної прихильності та надання будь-яких переваг.
4	Підзвітність	Забезпечення підзвітності, ведення та заповнення документації, складання статистичного звіту; розуміння власної відповідальності та реалізація засад заснованих на доброчесності, пошуку індивідуального підходу до проблематики.
5	Взаємоповага	Дотримання визначених морально-етичних норм поведінки (з урахуванням специфіки професійної діяльності).
6	Доброчесність	Відсутність використання переваг свого службового положення; дотримання професійної дистанції; відсутність зацікавленості в отриманні матеріальних та інших благ в межах реалізації власного професійного розвитку.

Джерело: складено автором за інформацією [3]

Розглядаючи зазначені норми та їх зміст, зважаючи на Наказ № 158 від 05.08.2016 про затвердження «Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування» [12], можливо виділити такі обов'язкові елементи та складові професійної етики та її забезпечення у діях публічних службовців України:

1) орієнтованість на забезпечення вектору служіння народу, державі із дотриманням таких аспектів, як чесність, довіра та вірність державі, наслідування закладених основ чинного законодавства;

2) діяльність, спрямована на дотримання честі, гідності, ділової репутації як публічного службовця, так і громадян, що користуються певними послугами; на становлення довірливих, ввічливих взаємин.

3) орієнтованість діяльності на захист публічних інтересів: розуміння пріоритету блага громадянина над власним благом, відсутність слідування корпоративним/приватним інтересам; відсутність орієнтованості на отримання певної користі тощо;

4) добросовісність та чесність щодо виконання затверджених законів та підзаконних нормативно-правових актів України;

5) відсутність впливу політичних інтересів (дотримання політичної нейтральності);

6) забезпечення прозорості, своєчасної підзвітності діяльності, формування звітів, візуальних даних, що має перебувати у відкритому доступі (окрім тих випадків, які були зазначені у Конституції та Законах України);

7) наслідування сумлінності – доброчесне, професійне ставлення до власної професійної діяльності, слідування морально-етичним принципам та ціннісним орієнтирам.

Встановлено, що на сайті Бориспільської РДА наразі відсутня інформація щодо особи, яка уповноважена до проведення антикорупційної діяльності та ведення відповідної політики. Проте зміст документів, які регламентують діяльність фахівців Бориспільської РДА, дозволяє стверджувати, що публічні службовці орієнтовані на дотримання загальних принципів, що зумовлюють успішну реалізацію антикорупційної діяльності:

1) принцип конфіденційності ставить у протиріччя можливість використання власних службових повноважень та отриманої конфіденційної інформації з метою отримання неправомірної вигоди;

2) принцип непримиренності у відношенні до будь-яких проявів корупційної діяльності, орієнтованість на боротьбу та протидію незаконним діям та вчинкам з боку колег тощо [3].

Аналізуючи зміст та сутність понять «етичні норми» та «поведінка», як на це вказує контекст «Настанов щодо етичної поведінки», встановлено таке:

- «етична поведінка» – об'єднана сукупність дій та вчинків суб'єктів у сфері публічних відносин, які відповідають нормам моралі, порядку та свідомості, що є характерними для усвідомленого розуміння громадянами розвинених демократичних країн;
- етична поведінка є неналежною в ситуації, коли наявне недотримання існуючих та прийнятих етичних норм, а також усвідомлене ігнорування публічними службовцями норм, що призводить до порушень, які передбачають дисциплінарну, адміністративну та/або кримінальну відповідальність [11].

Відповідно до існуючих положень розуміння контексту етики публічного службовця, можливо виокремити відповідні елементи (рис. 1.2).

Регулятивний компонент - має на меті формування позитивного ставлення до осіб, разом з якими здійснюється позитивна взаємодія, формується розуміння відповідальності, важливості виконання свого обов'язку

Емоційно-вольовий компонент - формування емпатії, здатності до розуміння, співпереживання, задоволеності професійною діяльністю, ініціативність у прийнятті рішень

Когнітивний компонент - інтерес до розширення власного світогляду, компетентності, кваліфікації; становлення знань щодо професійної етики, нормативно-правових актів, які регламентують діяльність фахівця

Мотиваційний компонент - формування уявлень та певного ставлення до системи державного управління; орієнтованості на самореалізацію; досягнення та задоволеності професійних потреб та інтересів

Рис. 1.2. Компоненти як складові етики публічного службовця

Джерело: складено автором за інформацією [1, 2, 3, 8]

Узагальнюючи та систематизуючи наведену вище інформацію, можемо надати таку загальну характеристику етичних норм поведінки в Бориспільській РДА.

Реалізація людини багато в чому регламентована різними чинниками. У цьому контексті можна приділити увагу таким аспектам, як: інтелектуальні, творчі риси розвитку особистості, особливості характеру, наявність різноманітних потреб і навіть індивідуальні погляди в розвитку сучасного соціуму. При цьому значну роль у процесі самореалізації відіграє наявність мотивації в контексті тієї чи іншої діяльності [22, 30].

По-перше, мотивація – сума різних факторів, які мобілізують діяльність людини та визначають її першочергову діяльність. У цьому, основну роль цьому випадку грають різні мотиви, потреби, стимули і життєві ситуації, які б у різною мірою вплинути різні поведінкові прояви людини.

Також, на вибір досягнення засобів досягнення мети грає роль і наявність певних потреб кожного індивідуума. До них відносяться потреби у владі, потреби в успіху та потреби в причетності.

По-друге, потреби у владі є найбільш пріоритетними. Вони обумовлюються навчанням людини та її життєвим досвідом і полягають у тому, що людина тяжіє до контролю над діями інших людей як способу надавати на них істотний вплив.

По-третє, потреби в успіху задовольняються лише тоді, коли розпочата робота успішно доведена до кінця.

По-четверте, потреба у причетності як мотивація до здобутків властива переважній більшості людей. Але рівень її розвитку в кожній людини різний.

Отже, з одного боку, у межах визначення досягнення мети завдяки різним засобам відіграє роль мотивація та потреби кожного окремо взятого співробітника.

У процесі формування та розвитку кожної з вищевказаних якостей важливим фактором є реалізація наступних компонентів: інтелектуально-чуттєвого, потребно-мотиваційного, діяльнісно-вольового:

- інтелектуально-чуттєвий показник — виховання динамічного мислення, сприйняття, здатності до прояву емоцій, емпатії, уподобань та інших якостей;
- потребно-мотиваційний показник — навчання усвідомленню власних бажань та потреб; розвиток уміння постановки реальних цілей і, отже, формування оптимальної мотивації їхнього досягнення;
- діяльнісно-вольовий показник — характеризує бажання самореалізації, перспективного розвитку у творчій, інтелектуальній, професійній сфері, що сприяє якісній подальшій соціалізації [5, с. 42-51].

Таким чином, світоглядні орієнтири та ціннісні ідеали реалізуються в таких аспектах формування та реалізації власного «Я»:

- реалізація індивідуальної активності;
- соціальна спрямованість;
- спільна діяльність [7].

Специфіка службової діяльності публічного службовця полягає загалом у тому, що відбувається інтеграція почуттєвого та раціонального, тобто виникає своєрідний діалог між ними, на основі якого сприйнята інформація входить у почуття чи залишається на чуттєвому рівні, без дії вищих психічних процесів. Отже, маємо справу з двома аспектами естетичної культури: зовнішнім і внутрішнім.

Зазначимо, що світоглядна культура, з погляду окремих науковців [16, с. 155; 17, с. 10; 18, с. 5], це – специфічний спосіб духовно-практичного самовизначення суспільної форми життєдіяльності, який відображає безпосередню єдність людини та суспільної форми практики. Таким чином, можливо зазначити, що саме культура людини є узагальненим вираженням цілісності людської сутності.

Таким чином, саме естетична людина ставиться до себе, до природи, до інших не як власник, а як особистість, котра відчуває унікальність та своєрідність іншого. Але парадокс естетичного ставлення полягає у тому, що суб'єкт безпосередньо переживає свою єдність з оточуючим: відповідно, оточення має певним чином впливати на особливості поведінки публічних службовців і навпаки.

1.2. Проблеми реалізації антикорупційних стандартів етичної поведінки державних службовців в Бориспільській районній державній адміністрації

Розуміння шляхів реалізації антикорупційної діяльності в Бориспільській РДА передбачає, перш за все, розуміння та дослідження термінологічного аспекту досліджуваної проблематики. За результатами аналізу та інтерпретації змісту поняття встановлено таке.

Згідно з чинним законодавством, а саме Законом України «Про запобігання корупції», термін має визначення: «корупція – використання особою, <...>, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, <...> з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей» [9].

У збірнику статей наявне таке визначення: «корупція» (лат. corruptio) поняття тлумачиться як «підкуп», «продажність». «корумпованість», «розкладання». Таким чином, поняття має дві пов'язані складові:

- «корупція» – це підкуп та продажність громадських/політичних діячів та посадових осіб.
- «корумпованість» – дії, спрямовані на процедуру підкупування будь-якої особи грошима або іншими цінностями матеріального характеру [7].

У своєму дослідженні В. В. Нонік зазначає, що «корупція – складний феномен» [15], тож він має структурований та системний, узагальнений характер. Про системність і складність поняття згадували у своїх дослідженнях та наукових працях фахівці як гуманітарного напрямку, так і в сфері науки державного управління [20, с. 28; 23].

На сучасному етапі побудови української державності корупція набуває ознак всепоглинаючого суспільного феномену, який є агресивним і непередбачуваним за своїм характером. Це явище спотворює усі сфери суспільного життя, зокрема сфери економіки, політики та управління.

Крім того, деякі науковці [7; 25, с. 34; 26; 28, с. 17] зазначають, що вивчення поняття «корупція» не може бути одностороннім, а потребує пошуку відповіді на чотири обов'язкові структурні компоненти:

- яким чином поширюється корупція (темпи, швидкість, осередок, сталість);
- сутність діянь (який зміст кожного правопорушення та наслідки);
- суб'єкт корупції;
- мотив та остаточна мета корупційної діяльності.

Слід прийняти до уваги, що відповідно до поширеності та розлогості у структурах органів влади, слід розглядати безпосередні корупційні ризики в такій ієрархії, як це представлено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Ієрархія корупційних ризиків у публічних службовців

№ з/п	Ризик	Характеристика ризику
1	Недоброчесність публічних службовців	Індивідуальні-психологічні властивості, особливості мотивації та сфери потреб й інтересів, що є предикатами розвитку корупційної діяльності
2	Виникнення конфлікту інтересів	Зіткнення різних точок зору, бажання обрати лідерську позицію, усунути конкурентів тощо
3	Безконтрольність з боку керівництва	Відсутність оцінки звітності, ігнорування звернення громадян з приводу ознак корупційної діяльності публічних службовців
4	Наявність дискреційних повноважень	Положення в діяльності особи, що не залежать від бажання публічного службовця тощо

Джерело: складено автором за інформацією [14; 21, с. 33]

Відповідно, аналіз проблематики корупції та результати оцінки є свідченням того, що відносини, які ґрунтуються на корупційній дії, тією чи іншою мірою мають негативний вплив та є негативним фактором реалізації довірливих та поважливих взаємин у спільноті.

Як зазначається у змісті програми антикорупційної діяльності, значна роль належить таким аспектам:

- 1) схильність та орієнтованість публічного службовця на ігнорування потреб громадян та держави; використання статусу всупереч існуючим інтересам служби;
- 2) наявність сформованого наміру (можливо неусвідомленого) щодо вчинення певної дії/бездіяльності всупереч чинному законодавству;
- 3) завдання шкоди існуючому та сформованому авторитету або інтересам (що є законно регламентованими) в структурі публічної влади/служби;
- 4) блага, що отримані публічними службовцями незаконним шляхом.

Як зазначено на сайті Бориспільської РДА, достатньо довго не переглядалися та не оновлювалися (починаючи з 2016 року) положення та документи, що детермінують діяльність Антикорупційної стратегії. Втрата актуальності зумовила наявність певних ризиків, щодо того, яким чином будуть прийматися кроки щодо того, як подолати проблеми у сфері корупції [3].

Якщо не подолати існуючі проблеми, є ризики формування:

- розбалансованості системи управління в державній структурі;
- малоефективної антикорупційної діяльності публічних інституцій.

Відповідно до статистичного аналізу надходжень до бюджету Бориспільської РДА можливо проаналізувати особливості фінансування секторів, та оцінити ризики корупційної діяльності.

Наразі на сайті Бориспільської РДА наявні такі дані, що відображені в табл. 3 та на рис. 1.3.

Таблиця 1.3

Надходження доходів до бюджету Бориспільської РДА за 2016 рік

Власні та закріплені доходи	Офіційні трансферти	Загальна кількість
282045,5 тис. грн.	174408,4 тис. грн.	456453,9 тис. грн

Джерело: складено автором за даними джерела [3]

Співвідношення надходжень фінансів надано на рис. 1.3.

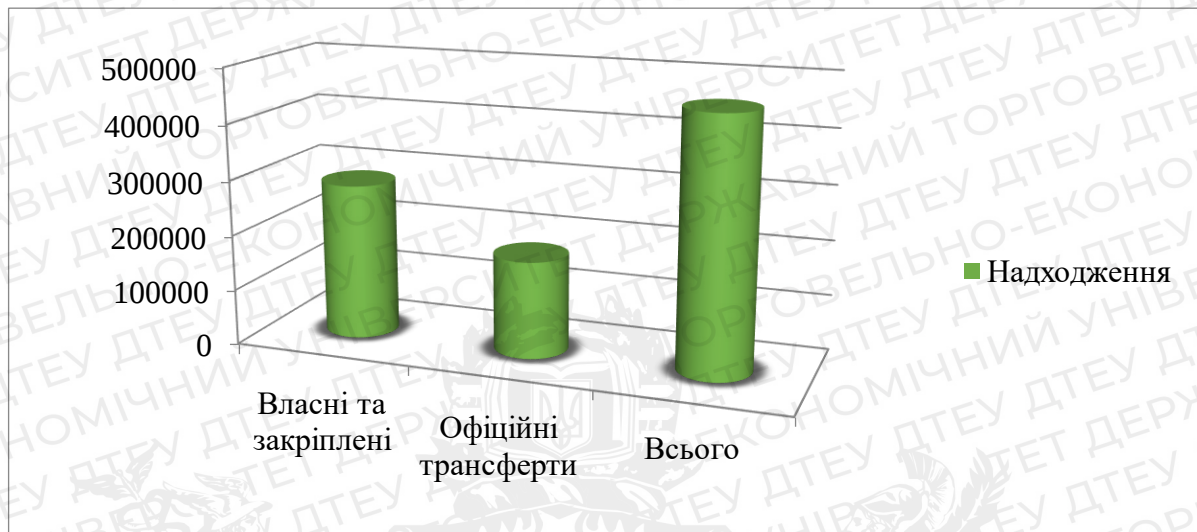

Рис. 1.3. Динаміка надходжень у 2016 році до Бориспільської РДА

Джерело: складено автором за даними джерела [3]

Надані такі показники в подальшому аналізуються таким чином:

- виконання за закріпленими та власними доходами становило 158 %: дані перевищили показники, які були заплановані на 104208,4 тис. грн.;
- податки у сфері доходів загального фонду склали 50,3 %;
- понад запланований результат було отримано 44766,3 тис. грн.

Подана інформація, яка стосується надходжень до бюджету в період 2020 року, становить такі дані:

- виконання за закріпленими та власними доходами становило 102 %: дані перевищили показники, які були заплановані на 589912,2 тис. грн.;
- виконання за доходами становить 107,8 %, що більше планових показників на 65448,4 тис. грн.;
- податки у сфері доходів загального фонду склали 65,1 %;
- понад запланований результат було отримано 28306,8 тис. грн.

Відповідно, показники можна представити в табл. 1.4 та на рис. 1.4.

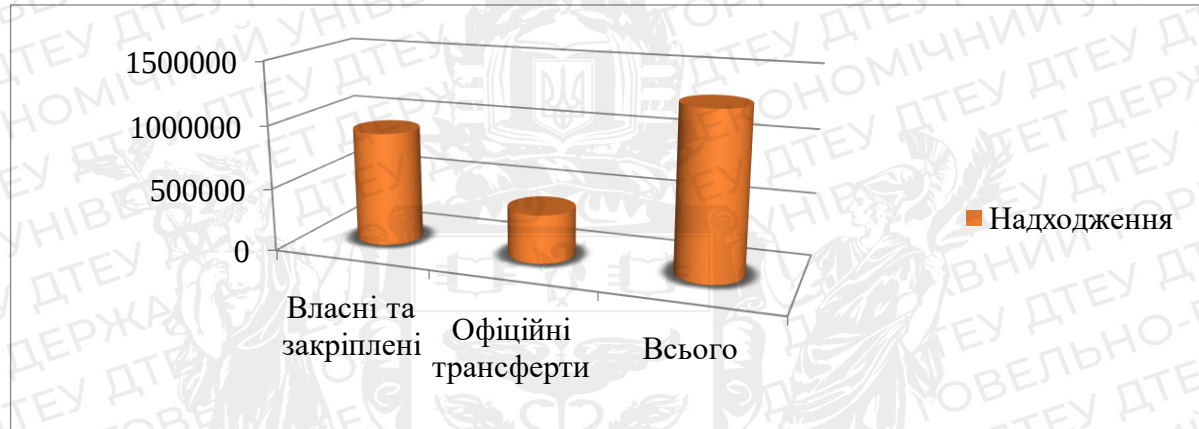
Таблиця 1.4

Надходження доходів до бюджету Бориспільської РДА за 2020 рік

Власні та закріплені доходи	Офіційні трансферти	Загальна кількість
905847,0 тис. грн.	382891,9 тис. грн.	1288738,9 тис. грн.

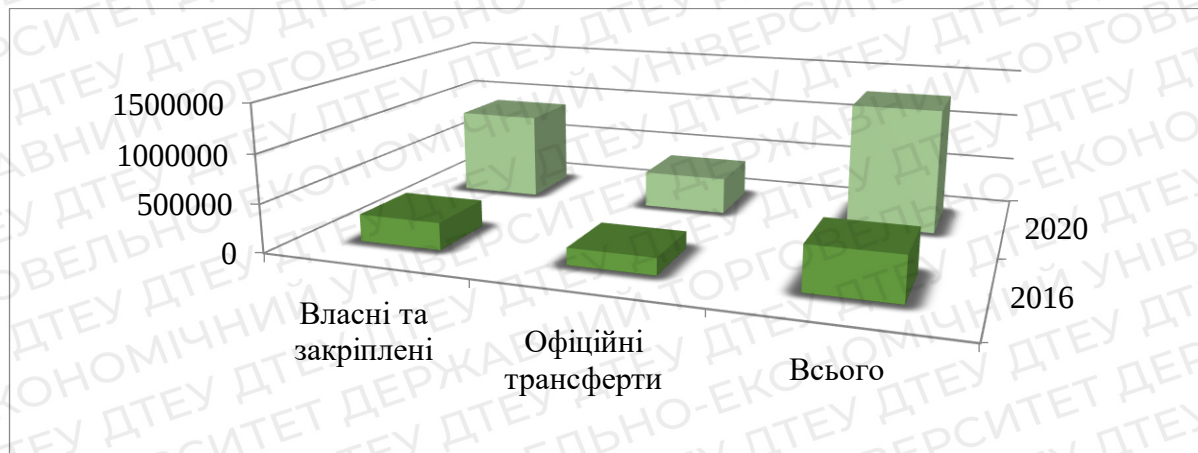
Джерело: складено автором за даними джерела [3]

Співвідношення надходжень фінансів надано на рис. 1.4.:

Рис. 1.4. Динаміка надходжень у 2020 році до Бориспільської РДА

Джерело: складено автором за даними джерела [3]

Оцінюючи співвідношення в динаміці 2016-2020 років, можливо надати такі дані, що представлені нами на рис. 1.5.

Рис. 1.5. Порівняння надходжень до Бориспільської РДА у 2016-2020 рр.

Джерело: складено автором за даними джерела [3]

Спостерігається, що протягом періоду 4-х років, з моменту звіту 2016 року, встановлено зростання та підвищення рівня доходів та надходжень до Бориспільської РДА приблизно на 42-49 %.

На тому ж етапі (в період 2020 року) було проведено статистичне дослідження розуміння корупційної діяльності та ставлення до корупції респондентів по Київській області (рис. 1.6).

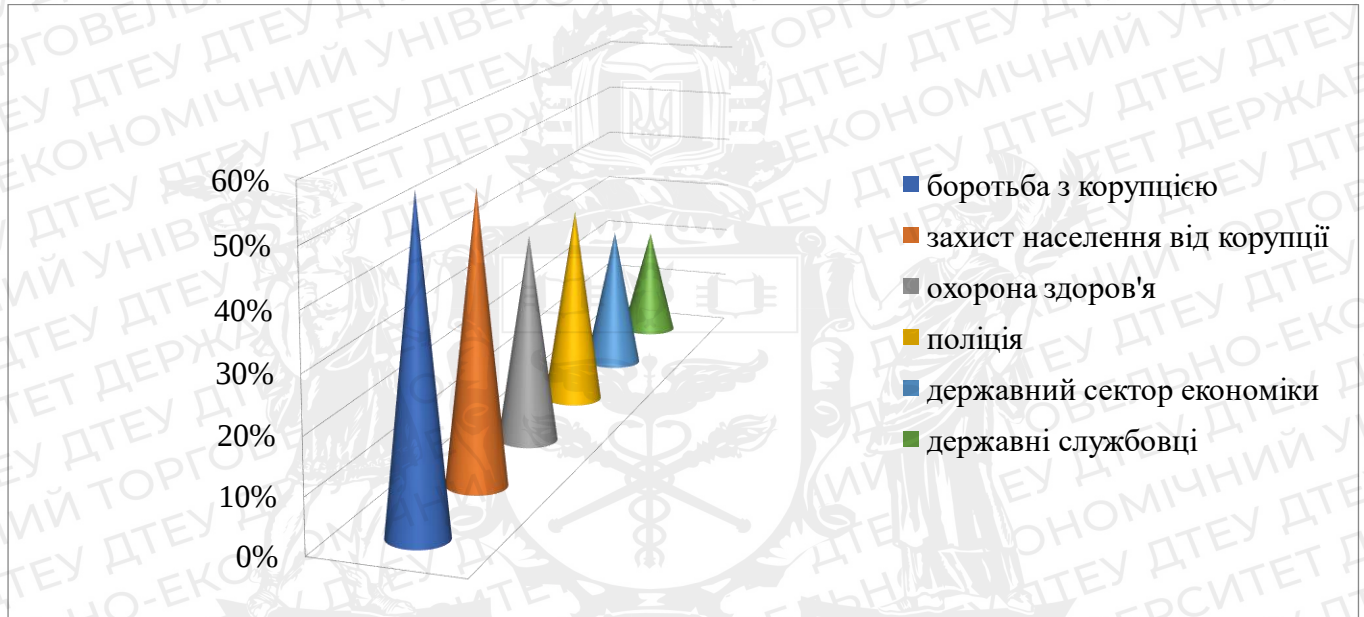

Рис. 1.6. Ієрархія проблем, які потрібно вирішити в межах антикорупційної діяльності

Джерело: складено автором за даними та власними дослідженнями

Встановлено, що за результатами опитування респондентів відповідно до ієрархії потреб в межах формування та реалізації антикорупційної діяльності:

- боротьба з корупцією на всіх рівнях – 57 %;
- складання та модернізація вектора діяльності щодо захисту населення від корупції «на місцях» – 47 %;
- моніторинг та протидія корупції в сфері охорони здоров'я – 37 %;
- протидія корупції в правозахисних органах (поліція, судова система) – 36 %;
- модернізація захисту в межах економічного сектору – 27%;

- захист населення від дій корумпованих державних службовців – 22 %.

Відповідно до звітів щодо проблем з незаконним хабарництвом за результатами 2019-2020 років була акцентована увага на таких напрямках діяльності:

- за звітом Р. Козьякова не надходило скарг від населення збоку хабарництва в районі або в місті Борисполі;

- на думку очільника юридичного відділу Бориспільської РДА, боротьба з корупцією та розробка потенційно нових кроків та поглядів на вирішення проблеми корупції: необхідність проведення нарад; спілкувань на теми/бесіди; проведення профілактичної діяльності на місцях та на підприємствах;

- ще у 2016 році було відкрито антикорупційну «гарячу лінію», номер телефону розміщений на офіційному сайті Бориспільської РДА [3].

З метою запобігання можливим корупційним зловживанням та діям передбачені такі міри, що представлені на сайті Бориспільської РДА (рис. 1.7).

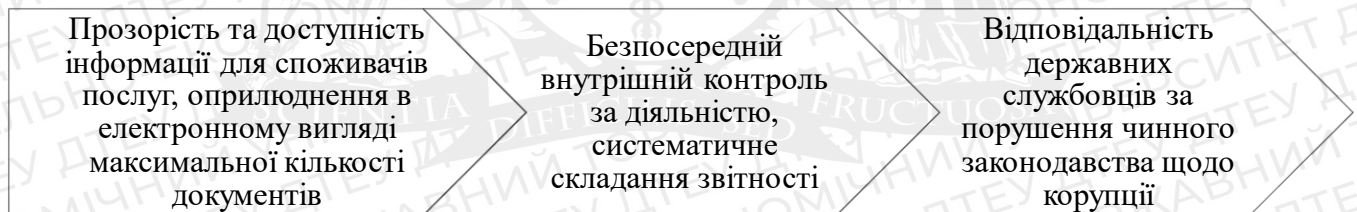

Рис. 1.7. Шляхи запобігання корупційним зловживанням в органах влади

Джерело: складено автором за даними джерела [3]

За звітом співробітників відділу власної безпеки в Київській області за минулий 2020 рік було виконано такий обсяг робіт з профілактики корупції:

- проведено 1062 профілактичних заходи по попередженню корупції «на місцях»;
- здійснено 192 лекції/бесіди/виступи з приводу окресленої проблематики;
- здійснено понад 150 виступів на телебаченні/радіо;

- розміщено 79 публікацій в соціальних мережах відповідно до актуальних питань, проблем корупційної діяльності;
- опубліковано 28 публікацій в пресі;
- проведено 32 наради та 2 офіційні прес-конференції [3, 27].

Зазначимо, що відсутня точна інформація стосовно кількості проведених аналогічних заходів на базі Бориспільської РДА (або за участю її працівників). Проте не викликає сумніву, що питання протидії корупції є одним із актуальних та пріоритетних завдань.

Відповідно, модель побудови діяльності щодо антикорупційної стратегії містить такі елементи та складові, що при своїй взаємодії приносять певний (позитивний) результат:

- 1) складання робочого плану, що має на меті структурну оцінку корупційних ризиків (як в загальному аспекті, так і в приватному напрямку);
- 2) включення критерію ймовірності виникнення ідентифікованих корупційних ризиків та наслідків корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією;
- 3) дотримання подальших контактів між учасниками заходів та організаторами діяльності з метою обміну напрацюваннями та отриманим попереднім досвідом в антикорупційному напрямку з метою реалізації та розробки на місцевому рівні;
- 4) прийняття до уваги пропозицій громадян, громадянських організацій.

РОЗДІЛ 2

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В РОЗРІЗІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ В ОРГАНІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

2.1. Морально-етичні засоби зниження корупційних проявів в Бориспільській районній державній адміністрації

Відповідно до проаналізованих нами теоретичних та практичних елементів антикорупційної діяльності, можна припустити, що до загальних принципів, які зумовлюють моральні аспекти протидії корупції, відносяться:

- принцип служіння державі та суспільству;
- принцип наслідування законності;
- принцип гуманізму та відповідальності;
- принцип справедливості/лояльності/непідкупності та чесності.

У Бориспільській РДА державний службовець має слідувати наступним моральним принципам із усвідомленням важливості громадянських та державних інтересів.

- 1) сумлінності у виконанні власних посадових обов'язків;
- 2) об'єктивності у виконанні існуючих повноважень (відповідно до посадової інструкції; переваг та інтересів);
- 3) заборони для себе та сім'ї прийняття будь-яких переваг/благ.
- 4) не надання жодних обіцянок, не виходячи за межі повноважень професійної діяльності;
- 5) захисту конфіденційної інформації, яка отримана в ході діяльності та спілкування з громадянами/колегами;
- 6) викриття будь-яких корупційних дії та створення заходів протидії корупції (організація, участь, інформування тощо) [3].

Результати аналізу стану корупції в Україні, ефективності антикорупційної політики попередніх періодів дали змогу сформулювати такі основні принципи антикорупційної політики на 2021-2025 роки, що представлено на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Складові антикорупційної діяльності

Джерело: складено автором за даними джерела [1, 2, 3]

Аналізуючи зазначені аспекти, можемо резюмувати таке:

- держава та місцеве самоврядування мають брати до уваги передовий досвід, інформацію та напрацювання держав-партнерів; усунення дублювання повноважень різними органами публічної влади; припинення реалізації повноважень, в ситуації, коли вони поставлені під сумнів;
- цифрова трансформація надає можливість висвітлювати дані; швидко поширювати інформацію серед адресантів; прозорість в діяльності та відкриття даних для можливості ознайомлення громадянам;
- використання зручних механізмів: позитивне заохочення (нагорода; премія; відпустка тощо), що надає можливість формування позитивної конкуренції, намагання дотримуватись лідерських позицій тощо;

- розуміння неможливості та невідворотності уникнення юридичної відповідальності, в якості додаткового стимулу в сфері правовідносин.

Фахівці Бориспільської РДА орієнтовані на:

- створення та становлення професійної групи фахівців та розкриття індивідуального потенціалу кожного державного службовця;
- встановлення тих моральних якостей, які будуть забезпечувати успішне просування антикорупційної стратегії діяльності;
- обґрунтування важливості реалізації та розкриття професіоналізму, долучення до розширення світогляду тощо;
- усталені взаємини в структурі колективів, осередків спеціалістів Бориспільської РДА;
- передачу досвіду, своєчасну інформованість;
- виявлення індивідуально-психологічних особливостей, мети та завдань професійного етичного становлення та навчання державно-управлінського апарату.

В якості прикладу, на сайті Бориспільської РДА можна навести особливості діяльності й алгоритм дій для громадських об'єднань та уповноважених працівників:

- 1) своєчасно повідомляти про факти корупційних/пов'язаних з корупцією правопорушень;
- 2) запитувати та одержувати відповідно до передбаченого Законом України «Про доступ до публічної інформації», інформацію про запобігання корупції;
- 3) проводити, замовляти проведення громадської антикорупційної експертизи;
- 4) брати участь у парламентських слуханнях та інших заходах;
- 5) вносити пропозиції суб'єктам права законодавчої ініціативи щодо вдосконалення законодавчого регулювання відносин;
- 6) проводити дослідження та статистичний аналіз з питань антикорупційної політики;
- 7) проводити (готувати, організовувати) заходи протидії корупції;
- 8) здійснювати громадський контроль за виконанням законів;

9) здійснювати інші не заборонені законом заходи щодо запобігання корупції.

Таким чином, долучення громадської ініціативи у сфері формування морально-етичних принципів діяльності та профілактики корупції є однією з засад діяльності Бориспільської РДА.

2.2. Підвищення кваліфікації державних службовців з питань запобігання та протидії корупції в Бориспільській районній державній адміністрації

Відповідно до змісту наказу Національного агентства України з питань державної служби від 26.11.2019 № 211-19 «Про затвердження Порядку організації підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування» [13] (наведеного на сайті Бориспільської РДА) [3] встановлено:

- норми та вимоги Бориспільської РДА та підвищення кваліфікації державних співробітників;
- кваліфіковані вимоги до голови Бориспільської РДА;
- складання та розвиток компетенцій заступників та посадових осіб місцевого самоврядування.

Серед заходів, що були проведені на базі Бориспільської РДА, за останні п'ять років проведені наступні:

- 1) тренінги та онлайн-курси «Конфлікт інтересів: треба знати!» (грудень-січень 2017-2018 рр.): встановлено, що діяльність сприяла опануванню та підвищенню ефективності виявлення і врегулювання конфліктів інтересів, як засобу протидії корупції;
- 2) роз'яснювальна робота щодо заходів індивідуально-психологічних особливостей: мотивації, потреб, інтересів (дозволяє виявити орієнтованості особистості, позитивні та негативні сторони);
- 3) бесіди, семінари, доповіді з питань протидії корупції.
- 4) аналіз та оцінка звернень громадян.

5) інформування щодо звітної інформації та даних.

Також, на сайті Бориспільської РДА наявні певні дані щодо оцінки кандидатур на вакантні посади в Бориспільській РДА. Між інших, зазначено такі аспекти, що наведені нами в табл. 2.1:

Таблиця 2.1

Вимоги до потенційних кандидатів на вакантну посаду

№ з/п	Вимога	Компоненти вимоги
1	Знання законодавства	Знання: - Конституції України; - Закону України «Про державну службу»; - Закону України «Про запобігання корупції» - іншого законодавства
2	Знання законодавства у сфері	Знання: - Закону України «Про публічну інформацію»; - Закону України «Про звернення громадян»; - Цивільного кодексу України; - Цивільного процесуального кодексу України; - Господарського кодексу України; - Земельного кодексу України

Джерело: складено автором за даними джерела [3]

Встановлено, що Бориспільській РДА державні службовці орієнтовані на створення таких умов, за яких у працівників та громадян не виникало б відчуття незахищеності та залежності від обставин (зовнішніх та внутрішніх). Це:

- діяльність координуючих органів, що відповідають за реалізацію та формування етичних засад діяльності;
- структурованість та зв'язок механізмів звітності та моніторингу заяв громадян, спостереження за діяльністю державних службовців;
- долучення механізмів професійної соціалізації (програми, різні стандарти поведінки, оцінка та інтерпретація дій тощо);
- налагодження суспільного нагляду за діяльністю державних службовців (прозорість процедур);

- участь незалежних експертів при проведенні атестації державних службовців [3].

Таким чином, продумана, планована та структурована діяльність в аспекті протидії корупції та використання передових технологій в Бориспільській РДА надаватиме можливість поступового зниження ризиків появи в органі корупційних правопорушень, а також потенційно стійких позитивних результатів профілактичної діяльності, заснованої на морально-етичних принципах роботи як суттєвих чинників впливу на рівень корупції.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Відповідно до зазначених завдань та аспектів досліджуваної проблематики нами були зроблені такі висновки:

1. Характеризуючи етичні норми поведінки в Бориспільській РДА, встановлено, що діяльність регламентована такими положеннями як: орієнтованість на забезпечення вектора служіння народу, державі; діяльність спрямована на дотримання честі, гідності, ділової репутації як публічного службовця, так і громадян; орієнтованість діяльності на захист публічних інтересів; добросовісність та чесність; відсутність впливу політичних інтересів; прозорість та своєчасна підзвітність діяльності, формування звітів; наслідування сумлінності.

2. Аналіз проблеми реалізації антикорупційних стандартів в Бориспільській РДА дозволяє вказати на відсутність продуманої та усталеної системи антикорупційної діяльності (відсутня звітність щодо аналізу корупції; відповідальні особи тощо). Таким чином, програма модернізації дії має передбачати:

- складання робочого плану, що має на меті структурну оцінку корупційних ризиків (як в загальному аспекті, так і в приватному напрямку);
- включення критерію ймовірності виникнення ідентифікованих корупційних ризиків;
- дотримання подальших контактів між учасниками заходів та організаторами діяльності: обмін досвідом та інформацією;
- долучення до уваги пропозицій громадян, громадянських організацій..

3. Серед морально-етичних засобів зниження корупційних проявів в Бориспільській РДА можливо виокремити такі:

- створення та становлення професійної групи фахівців та розкриття індивідуального потенціалу кожного державного службовця;
- встановлення тих моральних якостей, які будуть забезпечувати успішне просування антикорупційної стратегії діяльності;

- обґрунтування важливості реалізації та розкриття професіоналізму, долучення до розширення світогляду тощо;
- усталені взаємини в структурі колективів, осередків спеціалістів РДА;
- передача досвіду, своєчасна інформованість;
- виявлення індивідуально-психологічних особливостей, мети та завдань професійного етичного становлення та навчання державно-управлінського апарату.

4. До шляхів підвищення кваліфікації державних службовців з питань запобігання та протидії корупції в Бориспільській РДА можливо віднести проведення бесід, семінарів, тренінгів, нарад, інформованості державних службовців та населення щодо тенденцій протидії корупції.

Серед індикаторів ефективності реалізації стратегії підвищення розуміння та орієнтованості морально-етичних засад та реалізації аспектів антикорупційної діяльності в Бориспільській РДА будуть:

- збільшення кількості осіб, що негативно ставляться до корупції та корупційних дій;
- зменшення кількості державних службовців, що мали корупційний досвід;
- збільшення кількості громадян, які своєчасно інформують про факти виникнення корупційних діянь та сприяють виявленню правопорушників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антикорупційна ініціатива Європейського Союзу в Україні. Офіційний сайт (EUACI). URL: <https://euaci.eu/ua/who-we-are/about-programme> (дата звернення: 13.05.2022).
2. Антикорупційна програма Національного агентства з питань запобігання корупції на 2021-2022 роки. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/documents/antykoriuptsijna-programa-natsionalnogo-agentstva-z-pytan-zapobigannya-koruptsiyi-na-2021-2022-roku/> (дата звернення: 13.05.2022).
3. Бориспільська РДА Київської області. Офіційний веб-портал. URL: <http://raybori.gov.ua/> (дата звернення: 10.05.2022).
4. Войтенко А. Б., Якобчук В. П. Формування управлінської еліти сільських територій. *Становлення публічного управління розвитком сільських Інтелектуальна економіка в умовах суспільних трансформацій територій як пріоритет державної політики децентралізації : матер. Міжнар. наук.- практ. конф.* (4 грудня 2018 р. м. Житомир). Житомир: ЖНАЕУ. 2018. С. 49-52.
5. Войтенко А. Б., Якобчук В. П. Сучасна політична еліта в Україні: особливості формування. *Трансформація українського суспільства та його еліт у контексті цивілізаційного розвитку Європи: наукова монографія / за ред. І.А. Мельничука.* Житомир: Вид-во «Рута». 2019. 200 с. (С. 166-171).
6. Даниленко Ю. С., Назарчук А. В. Щодо питання змістовної характеристики правил етичної поведінки державних службовців. *Верховенство права у процесі державотворення та захисту прав людини в Україні: матеріали міжнар. наук.- практ. конф.* (м. Одеса, Україна, 7-8 лют. 2020 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2020. С. 112-114.
7. Етико-естетична традиція у вітчизняній культурі: Тези VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, 29 листопада 2018 року. Київ: Кафедра етики та естетики НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. URL:

<http://www.npu-etestet.com.ua/wp-content/uploads/2019/01/TEZI.pdf> (дата звернення: 07.05.2022).

8. Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення: 13.05.2022).
9. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 17.05.2022).
10. Зарубіжний досвід публічного управління: навч.-метод. посіб. / Л. М. Корнута, Н. С. Панова, Я. І. Маслова. Одеса, 2019. 74 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/14045> (дата звернення: 06.05.2022).
11. Методична рекомендація на тему: «Етика державного службовця». Голосіївська районна в місті Києві державна адміністрація. URL: <https://golos.kyivcity.gov.ua/news/4725.html> (дата звернення: 12.05.2022).
12. Наказ № 158 від 05.08.2016 «Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text> (дата звернення: 11.05.2022).
13. Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 26.11.2019 № 211-19 «Про затвердження Порядку організації підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0005-20#Text> (дата звернення: 26.05.2022).
14. Науково-практичний коментар до Закону «Про запобігання корупції» / наук. ред. Хавронюк М. І. Київ: Баїте, 2018. 472 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/10290> (дата звернення: 23.05.2022).
15. Нонік В. В. Морально-етичні засоби зниження масштабності корупційних проявів в Україні. *East Journal of Security Studies*. 2018. № 1 (3). С. 1-19. URL: <https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/EastJournalOfSecurityStudies/vol03/nonik.pdf> (дата звернення: 19.05.2022).

- 16.Панова Н. С. Право на вступ на державну службу. *Юридична наука нового часу: традиції та вектори розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 9 берез. 2018 р.) / за ред. Г. О. Ульянової. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 204 с. (С. 153-156).
- 17.Панова Н. С. Захист права на державну службу. *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 18 трав. 2018 р.). Т. 2 / відп. ред. Г.О. Ульянова. Одеса: Видав. дім «Гельветика», 2018. С. 9-11.
- 18.Панова Н. С. Підвищення рівня професійної компетентності державних службовців: форми і правове регулювання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція»*. 2019. № 42. Т. 2. С. 4-8.
- 19.Панова Н. С. Вимоги до осіб, які претендують на вступ додержавної служби. *Прикарпатський вісник*. 2019. № 3. Т. 1. С. 55-60.
- 20.Панова Н. С. Забезпечення службової дисципліни у державній службі. *Прикарпатський вісник*. 2019. № 4-2. С. 24-29.
- 21.Панова Н. С. Державна адміністративна служба України: теоретико-правова характеристика: монографія. Одеса: Фенікс, 2020. 363 с.
- 22.Про схвалення Концепції впровадження інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 грудня 2017 р. № 844-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/844-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.05.2022).
- 23.Протидія конфлікту інтересів на публічній службі: навч.-метод. посіб. / О. П. Хамходера, Н. С. Панова, Я. І. Маслоva, А. І. Гнатовська. Одеса, 2019. 49 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/13957?show=full> (дата звернення: 20.05.2022).
- 24.Публічна служба: навч. посіб. / С. М. Серьогін, Н. А. Липовська, Є. І. Бородин [та ін.] ; за заг. ред С. М. Серьогіна. Дніпро: ГРАНІ, 2018. 384 с.

- 25.Публічне управління та адміністрування у цифровому суспільстві: монографія / Г. В. Ортіна та інш. Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2020. 194 с.
- 26.Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали V Міжнар. наук.- практ. конф. (Київ, 9-10 груд. 2020 р.): у 2 ч. / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2020. Ч. 1. 300 с. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/naukova-diyalnist/naukovi-zahodi/zbirniki/2020/anty-korupc1_1.pdf (дата звернення: 21.05.2022).
- 27.Річний звіт Національного агентства України з питань державної служби за 2020 рік. Київ: НАДС, 2021. 62 с. URL: <https://nads.gov.ua/storage/app/sites/5/24.02.2021/zvit-nads-2020-compressed.pdf> (дата звернення: 24.05.2022).
- 28.Теорія та практика публічної служби: матеріали наук.-практ. конф., Дніпро, 25 вересня 2020 р. / за заг. ред. С. М. Серьогіна. Д.: ДРІДУ НАДУ, 2020. 129 с.
- 29.Федорко О. О. Історичні етапи створення та функціонування органів по боротьбі з корупцією в Україні. *Порівняльно-аналітичне право України*. 2018. № 1. С. 227-230.
- 30.Харківська обласна державна адміністрація / Сектор з питань запобігання та виявлення корупції. Норми та стандарти поведінки державних службовців: методичні матеріали. Харків, 2020. 41 с. URL: https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1062/106133/Attaches/normi_ta_standarti_povedinki_derzhavnih_sluzhbovtsiv.pdf (дата звернення: 15.05.2022).
- 31.Хожило І. І. Етикет в публічному адмініструванні: сутність, стан та особливості формування. 2018. С. 9. URL: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2009-02/09hiisof.pdf> (дата звернення: 06.05.2022).

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу
Борисенко Анастасії Григорівни на тему:

«Етика публічного службовця як засіб запобігання та протидії корупції»
виконаної на здобуття ОС «Бакалавр»

за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

У Державному торговельно-економічному університеті

Представлена на рецензію випускна кваліфікаційна робота носить актуальний характер, вирізняється своєчасністю, оскільки присвячена питанням запобігання корупції в органах публічної влади України на основі застосування етичних норм поведінки на прикладі Бориспільської районної державної адміністрації (далі – Бориспільська РДА), яка є прикладом успішної боротьби з корупцією в органах публічної влади в країні.

У процесі аналізу автором використовувалися методи аналізу, синтезу, індукції та дедукції, порівняння, графічні методи, які дали змогу отримати синтезоване уявлення про об'єкт і водночас наочно показати його складові.

Метою дослідження є вивчення етики публічного службовця як засобу запобігання та протидії корупції. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, переліку посилань на використані інформаційні джерела та додатків.

Перший розділ висвітлює загальну характеристику етичних норм поведінки та проблеми реалізації антикорупційних стандартів етичної поведінки державних службовців в Бориспільській РДА.

У другому розділі розглянуто морально-етичні засоби зниження корупційних проявів в Бориспільській РДА та надано пропозиції щодо підвищення кваліфікації державних службовців з питань запобігання та протидії корупції в Бориспільській РДА.

Результати проведеного дослідження можуть бути використані в освітній діяльності, а також в практичній діяльності органів публічної влади, зокрема Бориспільської РДА, з метою вдосконалення застосування етичних норм поведінки для запобігання та протидії корупції.

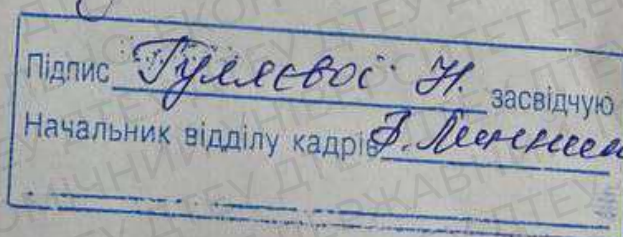
Випускна кваліфікаційна робота відповідає вимогам, виконана у повному обсязі і заслуговує на оцінку «відмінно», а її автор Борисенко Анастасія Григорівна на отримання кваліфікації бакалавра відповідно до обраної спеціальності.

Рецензент

к.е.н., професор, професор кафедри
економіки та фінансів підприємства

Наталія ГУЛЯЄВА

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Борисенко Анастасія Григорівна, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Етика публічного службовця як засіб запобігання та протидії корупції» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах.
Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

«04» червня 2022 року

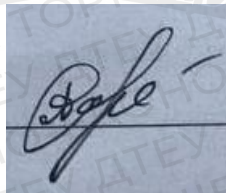
_____ (підпис)

Згода

Я, Борисенко Анастасія Григорівна, цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: “Етика публічного службовця як засіб запобігання та протидії корупції” несу повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Державного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

«04» червня 2022 року

(Борисенко А.Г.)

Підпис

Прізвище, ініціали